

شب بزرگداشت در خانه محمد علی عموی

در تهران، جمع زیادی از دگراندیشان با سابقه و قدیمی، به همراه شماری از اهل فرهنگ و ادبیات ایران، مراسم شصت سال حضور سیاسی محمد علی عموی، با سابقه ترین زندانی سیاسی کشور را برپا داشتند. این مراسم تا آنجا که گفته شده، در خانه عموی و به صورتی غافلگیر کننده برپا شد. بدین صورت که عموی خود در جریان چنین مراسمی نبود و برگزار کنندگان مراسم به همراه کسانی که از برپائی آن با خبر شده بودند، همراه با لوحی که برای وی تهیه کرده شده بود به خانه او مراجعه کردند. شاید، از جمله انگیزه‌های تعیین نکردن وقت و روز برگزاری این مراسم، مراعات پاره‌ای ملاحظات امنیتی و مزاحمت‌های قابل پیش بینی امنیتی بود. گفته می‌شود، این مراسم، در عین سادگی و رعایت همه مسائل امنیتی (از جمله شمار شرکت کنندگان و فضای محدود آپارتمانی که عموی در آن زندگی می‌کند) یکی از به یادماندنی ترین دیدارها و مراسمی بود که در دو دهه گذشته برپا شده است. دیداری همراه با شعر و مرور خاطرات و گاه اشک شوق دیدارهایی که تازه شد و یاد کسانی که دست جنایتکاران آن‌ها را از دامن ملت ایران و حزب توده ایران چید!

سپاس از صمیمیت و رفاقت یگانه پاسخ عموی به کسانی بوده که با پای خویش آمده بودند اما پای رفتن و دل کردن نداشتند.

چند روز پس از این پاسداشت رفیقانه، روزنامه شرق در چند خط خبر این مراسم را منتشر کرد و سایت‌های "امروز" و "پیک‌نت" به نقل از آن روزنامه هر کدام این خبر را انتشار دادند.

عموی از جمله بازماندگان سازمان نظامی حزب توده ایران در سال‌های پیش از کودتای 28 مرداد است که با این کودتا سر از زندان شاه در آورد و بیش از 24 سال در زندان کودتا ماند. در آستانه انقلاب و گشوده شدن درهای زندان‌ها، عموی که در زندان و غیابا به عضویت کمیته مرکزی حزب توده ایران انتخاب شده بود نیز، به همراه دیگر زندانیان سیاسی آزاد شد. آخرین پلنوم کمیته مرکزی حزب توده ایران در مهاجرت که با فرار شاه از ایران و پیش از انقلاب بهمن 57 در آلمان دمکراتیک برگزار شد، عموی را به عضویت دفتر سیاسی حزب و دبیر کمیته مرکزی حزب توده ایران انتخاب کرد. او در همین مقام حزبی بود که در جریان پورش به حزب توده ایران دستگیر شد و یکبار دیگر سر از زندان و شکنجه گاه درآورد. همه زندانیان توده‌ای و غیر توده‌ای دهه 60 که شکنجه‌های مخوف دوران لاجوردی را یا دیده اند و یا خود تجربه کرده اند یکصدا گفته اند، آنچه که بر سر عموی و چند عضو دیگر رهبری حزب توده ایران آوردند در تاریخ شکنجه ایران بی نظیر بود. از جمله شاهدان و راویان این شکنجه عباس امیر انتظام است که برای دورانی نیز با عموی هم بند بود. این دوران از زندان 13 سال به درازا انجامید و اگر نبود گزارش "گالین دو پل" گزارشگر ویژه حقوق بشر سازمان ملل متحد که شخصا با عموی در زندان اوین ملاقات و گفتگو کرده بود، بی شک عموی نیز در قتل عام 1367 به دار کشیده شده و یا تیرباران شده بود.

بدین ترتیب، آن که از شصت سال مبارزه و جان بازی اش در راه آرمان‌های والای انسانی مردم ایران تجلیل شد، 37 سال از عمر خود را در دو زندان شاه و جمهوری اسلامی پشت سر گذاشته است.

در جریان قتل‌های زنجیره ای، اسناد و لیستی از اسامی کسانی که باید کشته می‌شدند فاش شد که محمد علی عموی در راس آن قرار داشت، اما از بیم واکنش‌های بین المللی، محافل جنایتکار و آمرین و عاملین این قتل‌ها، که در حقیقت آمرین و عاملین قتل عام 67 بودند، ترجیح دادند آن مرحله از قتل‌ها را با چهره‌های دیگری آغاز کنند و سپس در نوبت‌های بعدی به سراغ عموی بروند. بدین ترتیب داریوش فروهر، پوپنده و مختاری در صدر آن لیست قرار گرفتند.